

УДК 026+069(477), Національний музей історії України

Попельницька Олена Олексіївна

кандидатка історичних наук,
завідувачка відділу
науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
elenac503@gmail.com

Olena O. Popelnytska

Candidate of Historical Sciences (PhD),
Head of the Department of Scientific Publishing,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

З ДОСВІДУ ПОБУДОВИ ВИСТАВКИ “КНИГОЗБІРНЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА КОЛЕКЦІЇ” (2019)

“LIBRARY OF THE NATIONAL MUSEUM OF THE HISTORY OF UKRAINE: HISTORY AND COLLECTIONS” (2019): FROM THE EXPERIENCE OF EXHIBITION CONSTRUCTION

Анотація

У публікації узагальнено досвід побудови в Національному музеї історії України виставки “Книгозбірна НМІУ: історія та колекції”, яка почала діяти 9 листопада 2019 р.: відбір у бібліотеці НМІУ друкованих видань – експонатів майбутньої виставки, їхня наукова атрибуція, робота з довідковою літературою; створення наукової концепції та тематико-експозиційного плану; написання текстів етикетажу, восьми банерів, авторської екскурсії, експлікацій до залу й дев’яти вітрин; фотофіксація друкованих видань бібліотеки НМІУ для створення макетів банерів та відеофільму; розробка сценарію науково-довідкового відеофільму для транслявання під час роботи виставки. Як додатки, наведено перелік експонатів виставки та їхні лаконічні описи.

Ключові слова: бібліотека Національного музею історії України, виставковий проєкт, раритетні видання.

Abstract

The publication summarizes the experience of constructing the exhibition “Library of the NMUH: History and Collections” at the National Museum of the History of Ukraine, which began functioning on November 9, 2019 as the selection of printed editions in the Library of the NMUH, namely exhibits of the future exhibition, their scientific attribution, work with reference; creation of scientific concept, thematic-exposition plan, texts of etiquette, eight banners and author’s excursion, explications to the hall and nine show-windows; photo-fixation of printed editions of the NMUH library for creating banner and video layouts; creating a screenplay script for broadcast during the exhibition period. The list of the exhibits and their concise descriptions are included as appendices.

Key words: library of the National Museum of the History of Ukraine, exhibition project, rare editions.

9 листопада 2019 р. в Національному музеї історії України (далі – НМІУ) почала діяти виставка “Книгозбірна Національного музею історії України: історія та колекції”. Метою означеного виставкового проєкту було ознайомлення широкого загалу із найкращими зразками друкованих видань бібліотеки НМІУ, історія якої налічує вже понад ста років і яку заснували в 1902 р. у структурі Київського музею старожитностей і мистецтв, що після офіційного відкриття в 1904 р. отримав назву Київський художньо-промисловий і науковий музей (далі – КХПНМ). У 1910 р. бібліотечне зібрання закладу складалося з таких розділів: книги, брошури, періодичні видання; старовинні друковані видання, переважно українські; рукописи й автографи¹. В 1913 р. бібліотекарем КХПНМ був майбутній український політик Д. І. Дорошенко, автограф якого зберігся на кількох виданнях, що містяться у бібліотеці НМІУ. В 1914 р. бібліотекарем працював В. К. Прокопович. На поч. 1916 р. бібліотечний фонд складався з 5368 од. зб. Як свідчать щорічні звіти про роботу КМСМ та КХПНМ, до музейної бібліотеки свої видання передавали Імператорська академія наук, Петербурзька академія мистецтв, Імператорська археологічна комісія, Московське археологічне товариство, Московське і Одеське товариства історії і старовини; Полтавська, Чернігівська та інші вчені архівні комісії, Київська і Віленська археологічні комісії, Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові, Церковно-археологічне товариство при Київській духовній академії, Подільське церковне історико-археологічне товариство, Товариство дослідників Волині, Катеринославське наукове товариство, Московське нумізматичне товариство, Київська і Московська земські управи, Київська міська управа, музеї Полтави, Чернігова, статистичні комітети з регіонів України. Чимало видань надходило до бібліотеки від Б. Ханенка, М. Біляшівського та Д. Щербаківського (рукописні церковні книги і старовинні друковані видання). Власну продукцію до музею передавав відомий київський видавець

1 Варшавська М., Федорова Л. Бібліотека Київського художньо-промислового і наукового музею у перші роки його діяльності // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 99–103.

С. Кульженко.

В 1915 р. філологиня С. Щеглова склала опис рукописного зібрання музейної бібліотеки², частина якого нині зберігається у фондах НМІУ, зокрема, документи М. Максимовича, універсали гетьманів І. Мазепи, І. Скоропадського та Д. Апостола.

В роки Другої світової війни чимало друкованих видань із колишньої бібліотеки КХПНМ вивезли до Німеччини; в 1995 р. до НМІУ повернули 572 їх одиниць, зокрема, комплект часопису “Київська старовина” за 1888–1906 рр., праці Московського археологічного товариства за 1896–1909 рр., матеріали загальноросійських археологічних з’їздів (остання чверть XIX ст.), видання Імператорської археологічної комісії за 1888–1913 рр., “Археологічний літопис Південної Росії”, праці В. Антоновича тощо.

У складі бібліотечного фонду НМІУ перебуває чимало книг із книгозбірні КХПНМ та його правонаступників – Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка (1924–1934) та Центрального історичного музею України (1934–1941), видання з бібліотечними штампами бібліотек наукових інституцій Всеукраїнської академії наук, Київського університету Святого Володимира, Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії, бібліотеки митрополита Флавіана тощо.

У бібліотеці музею також зберігаються видані у Парижі, Амстердамі, Санкт-Петербурзі, Москві та Києві рідкісні видання XVIII–першої пол. XIX ст. (“розкішна” барокова книга, науково-популярні та наукові видання доби Просвітництва), що походять із приватних книгозбірень антрополога Хв. Вовка (Ф. К. Волкова), археолога М. Макаренка, колекціонера П. Потоцького та інших поціновувачів старовинної книги.

Етнографічне зібрання та бібліотеку члена товариства “Стара Громада” Хв. Вовка (який у 1918 р. помер у дорозі, повертаючись з Петрограда на батьківщину) виконавці його заповіту – С. Єфремов та П. Стебницький, передали Україні. В 1920 р. означену бібліотеку та колекцію привіз до Києва учень Хв. Вовка – О. Алешо, який став першим директором заснованого при Українській академії наук у 1921 р. Музею антропології та етнології ім. проф. Хв. Вовка.

В 1917 р. свою колекцію західноєвропейського живопису та бібліотеку заповів Україні В. Щавинський, що мешкав у Петрограді. Після смерті науковця в 1924 р. його удова передала Музею мистецтв Всеукраїнської академії наук бл. 200 картин європейських майстрів малярства та бібліотеку, яка спочатку надійшла до Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка, а згодом її передали до Музею мистецтв ВУАН.

Своє колекційне зібрання та велику книгозбірню перевіз із Ленінграда до Києва й П. Потоцький, серед книг якого були твори О. Сумарокова, Д. Бантиша-Каменського та примірник “Опису Києва” (1868) М. Закревського³. Після реорганізації в 1937 р. київського музею “Україна”, основу якого становило зібрання П. Потоцького, до книгозбірні Київського історичного музею (попередника НМІУ) у другій пол. 1940-х рр. надійшли рідкісні альбоми літографічних зображень міст України, Польщі та Білорусі, виконаних за малюнками відомого художника Н. Орди, а також друковані видання із книгозбірні П. Потоцького, деякі з яких у 2019 р. експонувалися на виставці у НМІУ.

Авторами виставки є завідувачка відділу науково-видавничої діяльності НМІУ, кандидатка історичних наук Олена Попельницька (кураторка) та провідна бібліотекарка НМІУ Лариса Дідора.

Метою означеної виставки її авторки вважають ознайомлення відвідувачів завдяки музейним засобам з історією та найцікавішими виданнями бібліотеки НМІУ. Завданням виставки є оприлюднення оригінальних експонатів, що презентують основні етапи становлення бібліотеки НМІУ з часу її створення.

Перш ніж розпочати створення виставки, її авторки провели підготовчу роботу:

1. Під час інвентаризації бібліотечного фонду НМІУ виявили та відібрали експонати виставки.
2. Виконали наукову атрибуцію відібраних для експонування друкованих видань: з’ясували вихідні відомості видань, біографічні відомості про власників автографів та екслібрисів, обставини виходу у світ тієї чи тієї книги тощо.
3. Створили наукову концепцію та тематико-експозиційний план виставки, разом із дизайнерами НМІУ розробили візуальний проект експонування виставки в експозиційному залі № 17.
4. Написали тексти авторської екскурсії, експлікації до залу, експлікації до вітрин №№ 1–9, етикетажу.
5. Створили сценарій науково-довідкового відеофільму, який транслювався під час роботи виставки: до цієї стрічки долучили візуальні матеріали, які, за нестачі експозиційних площ, не було можливості долучити до експонування на виставці та які, проте, є важливими для висвітлення історії книгозбірні НМІУ загалом та окремих музейних видань;
6. Виконали фотофіксацію друкованих видань бібліотеки НМІУ для макетів банерів та відеофільму.

Під час роботи з 01.10.2018 р. до 28.02.2019 р. комісії з інвентаризації бібліотечного фонду НМІУ (головою якої

2 Щеглова С. Описание рукописей Киевского художественно-промышленного и научного музея имени государя императора Николая Александровича [I–IV] // Известия Отделения русского языка и словесности Императорской Академии наук. – Т. XXI. – Кн. 1. – Петроград: Типография Академии наук, 1916. – С. 143–191; Кн. 2. – Петроград: Типография Академии наук, 1916. – С. 13–64.

3 Надійшов до музею в 1948 р., до 1941 р. перебував у бібліотеці Києво-Печерського заповідника; під час окупації Києва у 1942 р. із приміткою “власність царського генерал-майора Потоцького” експонувався на виставці, створеній для міністра окупованих східних територій А. Розенберга, див: Список книг і плакатів з фондів робочої групи “Київ” до виставки для рейхсляйтера Розенберга // Бібліотеки Києва під час нацистської окупації (1941–1943): дослідження, анотації, покажчик, публікація документів / НАН України, Національна бібліотека України ім. В. Вернадського, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського [та ін.]; редкол.: О. Онищенко (голова) [та ін.]. – Київ: НБУ ім. В. Вернадського, 2004. – С. 669; див.: Білокінь С. Музей України (збірка П. Потоцького): дослідження, матеріали / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, НАН України, Інститут історії України, Центр культурологічних студій. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006. – С. 121.

призначили О. Попельницьку, секретаркою – Л. Дідору) було складено перелік 1175 найцінніших друкованих видань бібліотеки НМІУ:

1) 130 книг XVIII – першої пол. XIX ст., надрукованих російською та французькою мовами, які, як свідчать позначки на них, походять із книгозбірні Кабінету антропології та етнології ім. проф. Хв. Вовка, бібліотеки відомого українського етнологів Хв. Вовка (Ф. Волкова), Кабінету українського мистецтва Всеукраїнської академії наук (ВУАН), Археографічної комісії ВУАН, Музею старовини Київського університету Святого Володимира, зібрання П. Потоцького та ін.;

2) єдиний у бібліотечному фонді НМІУ рукопис XVIII – поч. XIX ст.: написаний півуставом церковний твір “О лжепророках” із зібрання відомого колекціонера-букініста А. Титова.

3) видання з дарчими написами, автографами та ескізами відомих діячів української культури, науки, мистецтва та політики: О. Алешо, М. Андреева, О. Андріяшева, В. Антоновича, П. Армашевського, В. Базилевича, Д. Багалія, М. Біляшівського, О. Бобринського, Б. Богаєвського, Б. Богшича, В. Богуславського, К. Болсуновського, М. Василенка, В. Верховинця, Ф. Волкова (Хв. Вовка), В. Грінченка, С. Голубєва, В. Данилевича, Р. Данковської, М. Дашкевича, Л. Добровольського, Д. Дорошенка, М. Драгоманова, К. та Б. Жуків, П. Єфремова, В. Завитневича, М. Закревського, І. Каманіна, В. Камінського, В. Караваєва, М. Каргера, К. Квітки, П. Клименка, Г. Колцуняка, Г. Корзуніної, К. Копержинського, А. Кримського, О. Лазаревського, В. та О. Левицьких, А. Лободи, В. Ляскоронського, І. Львовича, митрополита Флавіана, М. Макаренка, В. Миропольського, Н. Мовчанівського, І. Моргілевського, Ф. Нандора, Я. та О. Новицьких, Т. Пассек, О. Петровського, П. Попова, П. Потоцького, В. Птіцина, В. Різниченка, О. Русова, О. Сержпутовського, Л. Славіна, О. Сластіона, П. Смірнова, А. Стороженка, І. Суручана, М. Теодоровича, П. Терновського, Ф. Титова, графа І. Толстого, П. Тутковського, Б. Фармаковського, Л. Чикаленка, В. Хвойки, С. Шамрая, К. Шероцького, Ф. Шмідта, Ф. Штейнгеля, В. Щавінського, С. Щеглової, Д. Щербаківського, Д. Яворницького, Ю. Яворського;

4) видання з позначками бібліотек Кабінету українського мистецтва ВУАН, Археологічного музею ВУАН, Архіву давніх актів у Києві, Віленської комісії з розбору давніх актів, Всеукраїнського археологічного комітету, Державного українського музею, Київського товариства охорони пам’яток старовини і мистецтва, Музею Уманщини, науково-дослідної кафедри історії української культури ім. акад. Д. Багалія, Смілянського музею цукрових заводів (колишнього маєтку графа О. Бобринського), Київського університету Святого Володимира, Кам’янець-Подільського університету, Київської духовної академії, Національної бібліотеки української держави в Києві, Товариства “Просвіта”, Першої уманської гімназії ім. Б. Грінченка, КХПНМ, Центрального історичного музею України;

5) видання “Древности, изданные Временной комиссией для разбора древних актов” (у 1846 р. видане накладом 600 прим.), додатками до якого є, зокрема, 11 хромолітографічних таблиць із зображенням знахідок із кургану скіфського часу Перепетиха на Фастівщині, в 1845 р. виявлених під час археологічних розкопок професором Київського університету Святого Володимира М. Іванішевим. Ці літографії виготовили в київській хромолітографії (друк на камені) Й. Вальнера⁴. Для ілюстрування видання матеріалів розкопок М. Іванішева Київська археографічна комісія запросила випускника Петербурзької академії мистецтв Т. Шевченка, викладача малювання О. Сенчилла-Стефановського та архітектора П. Шлейфера. Співробітник Київського художньо-промислового і наукового музею, відомий нумізмат та археолог К. Болсуновський вважав, що Т. Шевченко є автором дев’яти означених ілюстрацій⁵;

6) альбом гравюр “Коллекция живописных видов Крыма” (1846), створених Ф. Гроссом (1822–1896) за власними малюнками в майстерні Брауна в м. Одесі;

7) літографії, виконані за графічними роботами відомого польського графіка Н. Орди з видами українських та польських міст (1870–1880-ті рр.)⁶;

8) виконані за рисунками М. Шалаурова для видання: Продолжение дневных записок путешествия доктора и Академии наук адъюнкта Ивана Лепёхина по разным провинциям Российского государства в 1771 г. – Часть 3. – Санкт-Петербург: Типография Академии наук, 1814; офорти із зображеннями представників фауни Сибіру, Уралу та Поволжя.

На час проведення виставки за сприяння відділу реклами НМІУ на інтернет-ресурсі Facebook було створено сторінку

4 Й. Вальнер (?–?) – підприємець австрійського походження, його магазин-друкарня розташовувався в Києві на розі вулиць Інститутської та Хрещатика. В цій друкарні в 1843 р. – 1860-х рр. були видані відомі ілюстровані видання, зокрема “Опис Києва” І. Фундуклея. В 1867 р. на базі згаданого закладу С. Кульженко створив власну друкарню.

5 Іванцов О. І. Т. Г. Шевченко і археологія / Український історичний журнал. – 2014. – № 2. – С. 95, 102–109.

6 Н. Орда (1807–1883) народився у Білорусі, навчався у Віленському університеті. Після польського повстання 1830–1831 рр. емігрував, із 1833 р. мешкав у Парижі, де вчився малюванню. Після оголошення амністії учасникам повстання в 1856 р. повернувся на батьківщину. З 1872 р. створив понад 1100 акварельних рисунків міст України, Білорусі та Польщі, які зберігаються в Національній бібліотеці Білорусі, музеях Кракова та Варшави, Національній бібліотеці України ім. В. Стефаника у Львові. На основі 260 малюнків Н. Орди гравер А. Місерович (Alojzy Misierowicz) створив гравюри, видані вісьмома графічними серіями. До 1–4-тої та 6-тої серій увійшли гравюри з видами українських міст: 014 Острогоз, 015 Губків, 016 Славута, 017 Корець, 018 Плоска, 019 Клевань, 020 Тайкури, 021 Рівне, 022 Новомалин, 023 Мендзижець Корецький, 024 Антоніни, 025 Острогоз, 026 Городище, монастир кармелітів (Волинь); 027 Монастирище, 028 Білилівка, 029 Київ, Золоті ворота; 030 Бердичів, 031 Перепетова Могила поблизу Василькова; 032 Погребище, 033 Біле Поле, 034 Мотовилівка, 035 Ягнятин, 036 Олександрія, 037 Біла Церква, 038 Співжине, 039 Олександрівка, 040 Володарка, 041 Київ, Видубецький монастир; 042 Київ, костел; 043 Київ, Андріївська церква; 044 Верхівня, 045 Кривець (Київщина); 046 П’ятничани, 047 Мурахва, 048 Стрижавка на р. Бузі; 049 Стрижавка, костел; 050 Вінниця, 051 Зінків, 052 Кам’янець, замок; 053 Кам’янець, 054 Чернокозинці, 055 Михайлівка, 056 Смотрич, 057 Шпиків, 058 Медобори, 059 Жванець, 060 Сутківці, 061 Летичів (Поділля); 063 Борщагівка, 064 Буки, 065 Ружин, 067 Богатирка (Київщина); 068 Кременець, замок; 069 Вишнівець, 070 Звягель, 071 Дабровиця, 072 Дубно, 073 Почасів, 074 Житомир (Волинь); 093 Корсунь, 094 Турбежовка, 095 Стеблів (Київщина); 096 Луцьк, 097 Олексінець, 098 Ридомль (Волинь); 103 Панівці, 104 Бар (Поділля); 128 Олика, 129 Берестечко, 131 Печори, 176 Галич на р. Лукеві – притоці Дністра; 177 Олеско на р. Стирі (Волинь).

події “Виставка «Книгозбірня НМІУ: історія та колекції»”⁷, де організатором вказаний НМІУ.

Також на офіційному сайті НМІУ з’явилися анонси авторських екскурсій, проведених виставкою згодом, 16 та 23 листопада 2019 р. Окремі екскурсії 28 та 29 листопада 2019 р. відбулися для учасників Щорічної науково-практичної конференції НМІУ.

У межах проекту “Експонат тижня” на інтернет-ресурсах НМІУ були представлені найцікавіші артефакти виставки: альбом “Доісторичні пам’ятки Боснії та Герцеговини” – дарунок учасникам археологічного конгресу в Києві 1899 р. від Ж. Трухелки⁸ та авторський примірник “Опису Києва” М. Закревського з колекції П. Потоцького⁹.

Всі представлені на виставці друковані видання експонувалися вперше.

Виставку “Книгозбірня НМІУ: історія та колекція” побудували в експозиційному залі НМІУ № 17. До її створення долучилися співробітники рекламного відділу НМІУ – Ю. Єжель та А. Доманова (дизайн банерів, анотацій та етикетажу), Ю. Гейко (промоція виставки, виготовлення поліграфічної продукції); співробітники відділу науково-видавничої діяльності НМІУ – редакторки О. Артюх та О. Ковальова, молодша наукова співробітниця М. Дегтяренко (редагування та переклад текстів); завідувач відділу інформаційно-технічного супроводу НМІУ В. Корженський; співробітник відділу науково-методичної роботи НМІУ М. Пікалов (створення двох відеофільмів для демонстрації під час дії виставки); завідувачка відділу екскурсійної роботи Л. Кушнір (розробка програми заходів на час проведення виставки та створення інтерактивних матеріалів), завідувач інженерно-технічного відділу НМІУ І. Медовой та працівники його відділу (монтаж вітрин виставки); співробітники сектору охорони нерухомих пам’яток НМІУ – завідувач С. Блаженко та науковий співробітник О. Волощук (допомога в монтажі експонатів виставки).

Експонати розмістили в шести горизонтальних вітринах-столах, двох вертикальних вітринах та на великому антикварному столі під скляним “ковпаком”:

Вітрина № 1. Видання другої половини XVIII – першої половини XIX ст.

Вітрина № 2. Книги з бібліотеки Хв. Вовка (Ф. К. Волкова)¹⁰

Вітрина № 3. Книги з автографами та дарчими написами

Вітрина № 4. Україніка XIX ст.

Вітрина № 5. Книги з географічними картами XVIII – першої третини XIX ст.

Вітрина № 6. Бібліотеки Київського музею старовини і мистецтв (1899–1904), Київського художньо-промислового і наукового музею (1904–1924), Всеукраїнського історичного музею імені Тараса Шевченка (1824–1934) та Центрального історичного музею України (1934–1941)

Вітрина № 7. Книги з екслібрисами

Вітрина № 8. Україніка кінця XIX століття – 1920-х рр.

Вітрина № 9.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білокінь С. Музей України (Збірка П. Потоцького): Дослідження, матеріали / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, НАН України. Інститут історії України. Центр культурологічних студій. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006. – 476 с.

2. Варшавська М., Федорова Л. Бібліотека Київського художньо-промислового і наукового музею у перші роки його діяльності // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 99–103.

3. Іванцов О. Т. Г. Шевченко і археологія / Український історичний журнал. – 2014. – № 2. – С. 87–117.

4. Список книг і плакатів з фондів робочої групи “Київ” до виставки для рейхсляйтера Розенберга // Бібліотеки Києва під час нацистської окупації (1941–1943): дослідження, анотований покажчик, публікація документів / НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського [та ін.]; редкол.: О. Онищенко (голова) [та ін.]. – Київ: НБУ ім. В. І. Вернадського, 2004. – С. 66–94.

5. Щеглова С. Описание рукописей Киевского художественно-промышленного и научного музея имени государя императора Николая Александровича [I–IV] // Известия Отделения русского языка и словесности Императорской Академии наук. – Т. XXI. – Кн. 1. – Петроград: Типография Академии наук, 1916. – С. 143–191; Кн. 2. – Петроград: Типография Академии наук, 1916. – С. 13–64.

REFERENCES

1. Bilokin S. Muzei Ukrainy (Zbirka P. Pototskoho): Doslidzhennya, materialy / Natsionalnyi Kyievo-Pecherskyi istoriko-

7 Виставка “Книгозбірня НМІУ: історія та колекції”: подія / [Електронний ресурс]: Facebook. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/events/420307095548178/> (дата звернення: 20.12.2019). – Назва з екрана.

8 Альбом “Доісторичні пам’ятки Боснії та Герцеговини” – дарунок учасникам археологічного конгресу в Києві 1899 р. від Жіро Трухелки // Архів експонатів / [Електронний ресурс]: Національний музей історії України. – Режим доступу: <https://nmiu.com.ua/archive-exhibit/1533-albom-bosnia> (дата звернення: 20.12.2019). – Назва з екрана.

9 Авторський примірник “Опису Києва” Миколи Закревського з колекції Павла Потоцького // Архів експонатів / [Електронний ресурс]: Національний музей історії України. – Режим доступу: <https://nmiu.com.ua/archive-exhibit/1511-opys-kyiva> (дата звернення: 20.12.2019). – Назва з екрана.

10 Видання зі штампом книгозбірні Музею антропології та етнології ім. проф. Хв. Вовка експонувалися також у вітринах № № 4 та 5.

kulturnyi zapovidnyk, NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. Tsentr kulturolohichnykh studiy. – 3-tie vyd., dop. – Kyiv, 2006. – 476 s.

2. *Varshavska M., Fedorova L.* Biblioteka Kyivskoho khudozhnio-promyslovoho i naukovoho muzeyu u pershi roky yoho diyalnosti // *Kyivska starovyna*. – 1999. – № 4. – S. 99–103.

3. *Ivantsov O. T. H.* Shevchenko i arkeolohiya / *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*. – 2014. – № 2. – S. 87–117.

4. Spysok knyh i plakativ z fondiv robochoi hrupy “Kyiv” do vystavky dlya reikhslyaytera Rozenberha // *Biblioteka Kyieva pid chas natsystskoi okupatsii (1941–1943): doslidzhennya, anotovanyi pokazhchyk, publikatsiya dokumentiv* / NAN Ukrainy, Natsionalna biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Instytut ukrainskoi arkhеоhrafii ta dzhereloznavstva im. M. S. Hrushevskoho [ta in.]; redkol.: O. Onyshchenko (holova) [ta in.]. – Kyiv: NBU im. V. I. Vernadskoho, 2004. – S. 66–94.

5. *Scheglova S.* Opisaniye rukopisey Kievskoho khudozhestvenno-promyshlennogo i nauchnogo muzeya imeni gosudaria imperatora Nikolaya Aleksandrovicha [1–4] // *Izvestiya Otdeleniya russkogo yazyka i slovesnosti Imperatorskoy Akademii nauk*. – T. 21. – Kn. 1. – Petrograd: Tipografiya Akademii nauk, 1916. – S. 143–191; Kn. 2. – Petrograd: Tipografiya Akademii nauk, 1916. – S. 13–64.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Вітрина № 1.

Рис. 2. Банер № 1.

Рис. 3. Вітрина № 3

Рис. 4. Вітрина № 2.

Рис. 5. Вітрина № 4.

Рис. 6. Вітрина № 5.

Рис. 7. Вітрина № 6, банер 7.

Рис. 8. Вітрина № 7, банер 8.

Рис. 9. Афіша виставки.

Рис. 10. Вітрина № 8.

Рис. 1

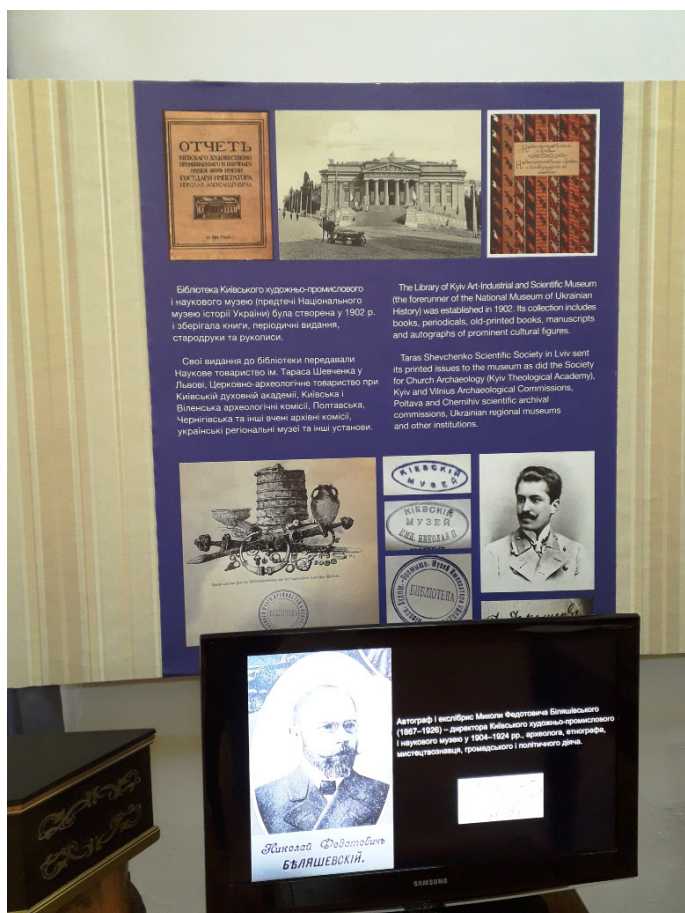

Рис. 2 - 4

Рис. 5, 6

Рис. 7, 8

Рис. 9, 10